

Themaraad

Schaalvergroting in het buitengebied

Gemeente Medemblik

28 april 2016

Inhoud

1. Opening
2. Introductie van het programma
3. Presentatie schaalvergroting bij bollenbroeierijen
4. Presentatie ruimtelijke kwaliteit
5. Pauze
6. Presentatie effecten van schaalvergroting op waterkwaliteit
7. Presentatie kweker
8. Toelichting op de informatienota van het college
9. Discussie
 - Aanwijzen gebied voor schaalvergroting
 - Ruimtelijke kwaliteit
10. Sluiting

1. Opening

Piet Ligthart

2. Introductie van het programma

Arie Schouten

3. Schaalvergroting bij bollenbroeierijen

Joost Hagens (Bureau Buiten)

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

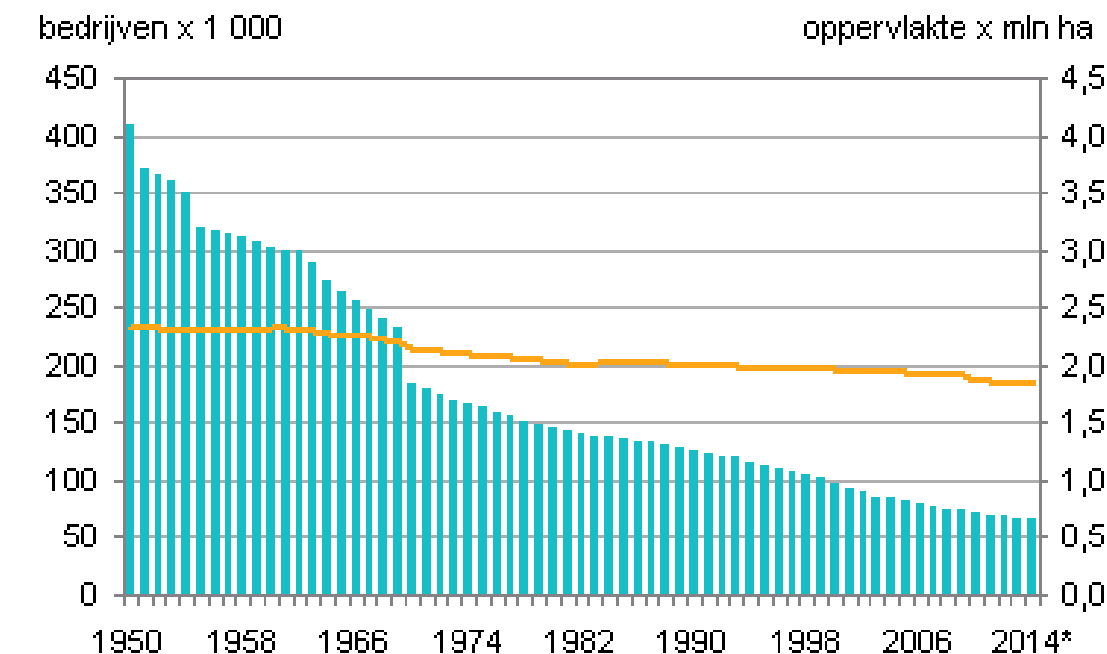
Presentatie verkenning bollenbroeiers

Gemeente Medemblik
28-04-2016
Joost.hagens@bureaubuiten.nl

Inhoud

- Ontwikkelingen in de landbouw
- Economische betekenis bollenbroeierij
- Trends en ontwikkelingen bollenbroeierij
- Ruimtelijke implicaties
- Relevant beleid
- Uitdagingen
- Rol gemeenteraad

Ontwikkelingen in de landbouw

Bron: CBS ■ Bedrijven — Cultuurgrond

Voortgaande schaalvergroting

Ontwikkelingen in de landbouw

Voortgaande schaalvergroting

- Stijgende marktvraag, groeiende wereldbevolking en toename welvaart
- Techniek en kapitaalintensiever
- Efficiëntere productiemethoden

Gemeenschappelijk landbouwbeleid EU

- Was mede *driver* achter schaalvergroting
- Nu meer aandacht voor verduurzaming/vergroening

Nederland internationale top in agrarische exportwaarde

Unieke kennisinfrastructuur

Doelstelling rapport

Ontwikkeling bollenbroeierij in Noord-Holland

Hoofdvraag

- Hoe ontwikkelt de bollenbroeierij zich tot (ca.) 2030?
 - Welke impact heeft dat op het landschap?
 - Hoe kan de provincie economische ontwikkeling mogelijk maken en de landschappelijke kwaliteiten borgen?

Methoden

- Data analyse
- Literatuurstudie
- Afnemen interviews met bollenbroeiers en sector-experts

Economische betekenis Noord-Holland

	2000	2005	2010	2014
Aantal bollenbroeiers (NH)	454	423	302	267
Waarvan tulpen	439	398	285	242
Geproduceerde tulpen (NH) (x 1.000.000)	636	988	1.010	1.288

- Geschatte omzet per jaar: €170 mln
- Ruimtebeslag: ca. 180 ha
- Ruwe schatting werkgelegenheid 1.000-1.300 banen, plus ca. 700 parttimers (inclusief bollenteelt binnen bedrijf, exclusief toeleveranciers).

Productie geconcentreerd in 5 gemeenten: Medemblik plus Stede Broeck, Drechterland, Koggeland en Hollands Kroon.

Economische betekenis Medemblik

	Oppervlakte schuurkassen (in ha)	Tulpen	FT (>12 u/pw) werknemers 2014	PT (<12 u/pw) werknemers 2014
Totaal top 50	68,5	700 miljoen	610	288
Totaal gemeente Medemblik in top 50 (absoluut)	23,5	250 miljoen	256	97
Totaal gemeente Medemblik in top 50 (relatief)	34%	36%	42%	34%

- 16 bollenbroeiers uit top 50 grootste bollenbroeiers in NH gevestigd in gemeente Medemblik
- Ruimtebeslag: 23,5 ha
- Productie: ca. 250 mln. tulpen
- Werkgelegenheid: 250 fulltime en 100 parttime

Trends en ontwikkelingen

- Verkoopprijs tulp beweegt zich rond inflatieniveau (+/- 1 procentpunt) en blijft onder druk staan
- De verwachting van nieuwe markten zijn onzeker, maar sommige ondernemers zien nog ruimte voor forse groei
- Groei productie en afzet zet door, maar op een lager groeipad. Markt kan naar verwachting tot 1,5 mld. tulpen groeien in NH.

Trends en ontwikkelingen

- Broei op water zorgt voor flinke intensivering van het gebruik van schuurkassen (40% ruimtewinst t.o.v. telen op grond).
- Dit geldt nog sterker voor meerlagenteelt (x2 of zelfs x3)
- Verduurzaming
- Landelijk beleid stimuleert investeringen (energie, waterzuivering, milieu) en is een *driver* voor schaalvergroting

Figuur 1. Een bollenbroeier van 3 ha in Medemblik

Toekomststrategie onder broeiers

- Er is een duidelijke tweedeling in toekomststrategie onder broeiers:
 - ‘groter en efficiënter’ (gericht op kostenbesparing)
 - ‘mooier en slimmer’ (gericht op winstmaximalisatie en productinnovatie)
- Kleinere broeiers zullen stoppen en grotere, meer levensvatbare bedrijven zullen uitbreiden

Ruimtelijke implicaties

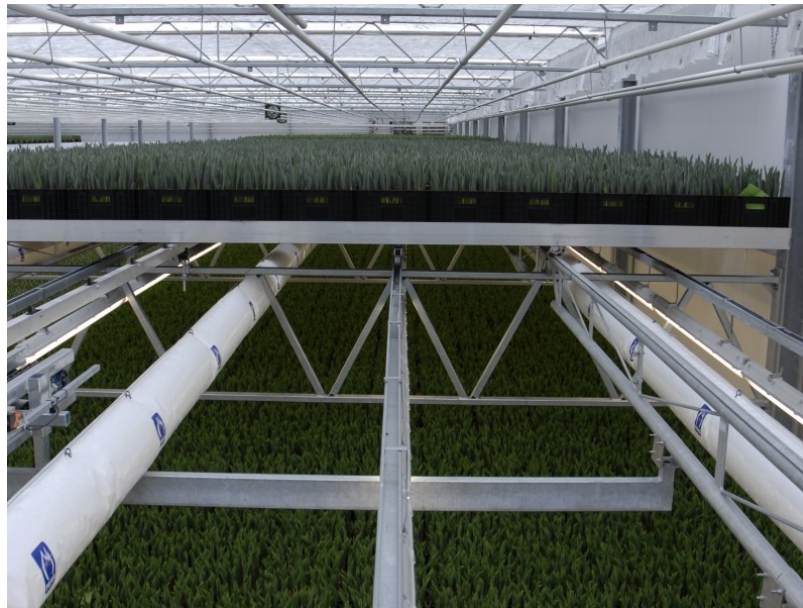
- Grotere kassen
- Hogere kassen
- Leegstand
- Grotere bedrijven met meer logistieke bewegingen
- Concentratie: kan, maar hoeft niet

Figuur 2. Schuurkassen groot broeibedrijf

Relevant beleid

- Agrarisch bouwblok
- Bestemmingsplan (bijvoorbeeld over maximale goothoogten)
- Ruimte voor ruimte

Figuur 3. Meerlagenteelt

Uitdagingen

- Grote verschillen tussen gemeenten in omgang met bestemmingsplanwijzigingen
- Ondernemers weinig bekend met “ruimte voor ruimte” regeling
- Beperkte toepasbaarheid “ruimte voor ruimte” regeling

Rol gemeenteraad

Mogelijke inhoudelijke discussiepunten:

- Toelaten grotere schuurkassen?
- Toelaten hogere schuurkassen?
- Aanpak leegstand?
- Concentratie?

4. Ruimtelijke kwaliteit

Bart Witteman & Jan Wilbers (Provincie Noord-Holland)

Inpassen van grootschalige landbouw in Polder het Grootslag

Raadsavond Gemeente Medemblik

28 april 2016
Bart Witteman
Jan Wilbers

Aanleiding

- Sinds 2014 steeds meer aanvragen voor uitbreiding agrarische bedrijven > 2 hectare
- Het grootste deel van de aanvragen betreft bollenbroeierijen
- ...voor het grootste deel gelegen in het Grootslag
- ...daar de helft van gelegen in gemeente Medemblik

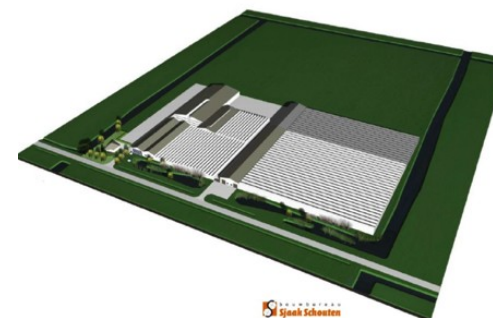
Aanleiding

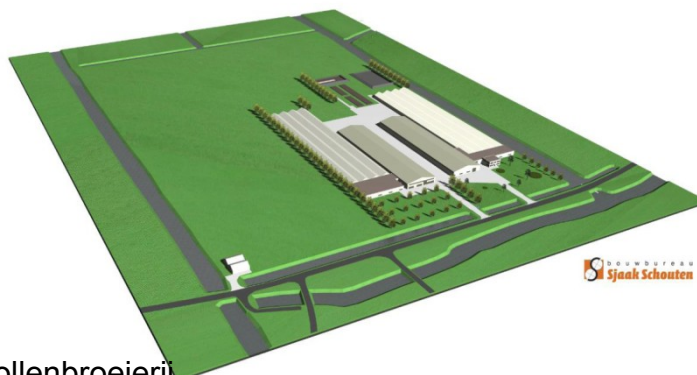
Bollenbroeierij
Vleetweg 10 Andijk
2 -> 4,1 hectare

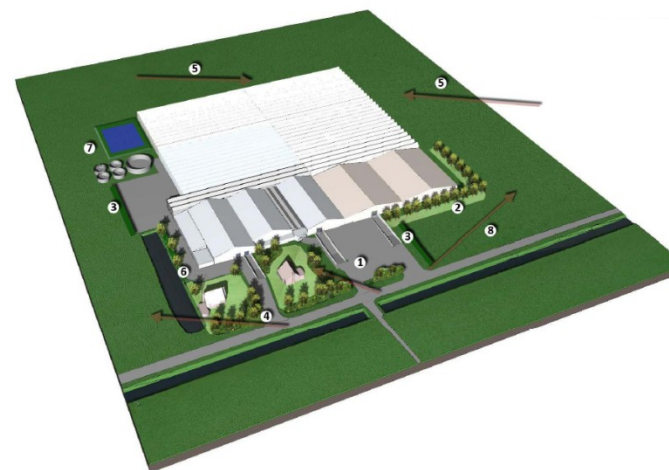
Bollenbroeierij
Veenakkers 37a Wervershoof
1,1 -> 2,3 hectare

Bollenbroeierij
Cornelis Kuinweg 29 Andijk
1,8 -> 4,1 hectare

Bollenbroeierij
Haling 20^e Enkhuizen
1,6 -> 3,5 hectare

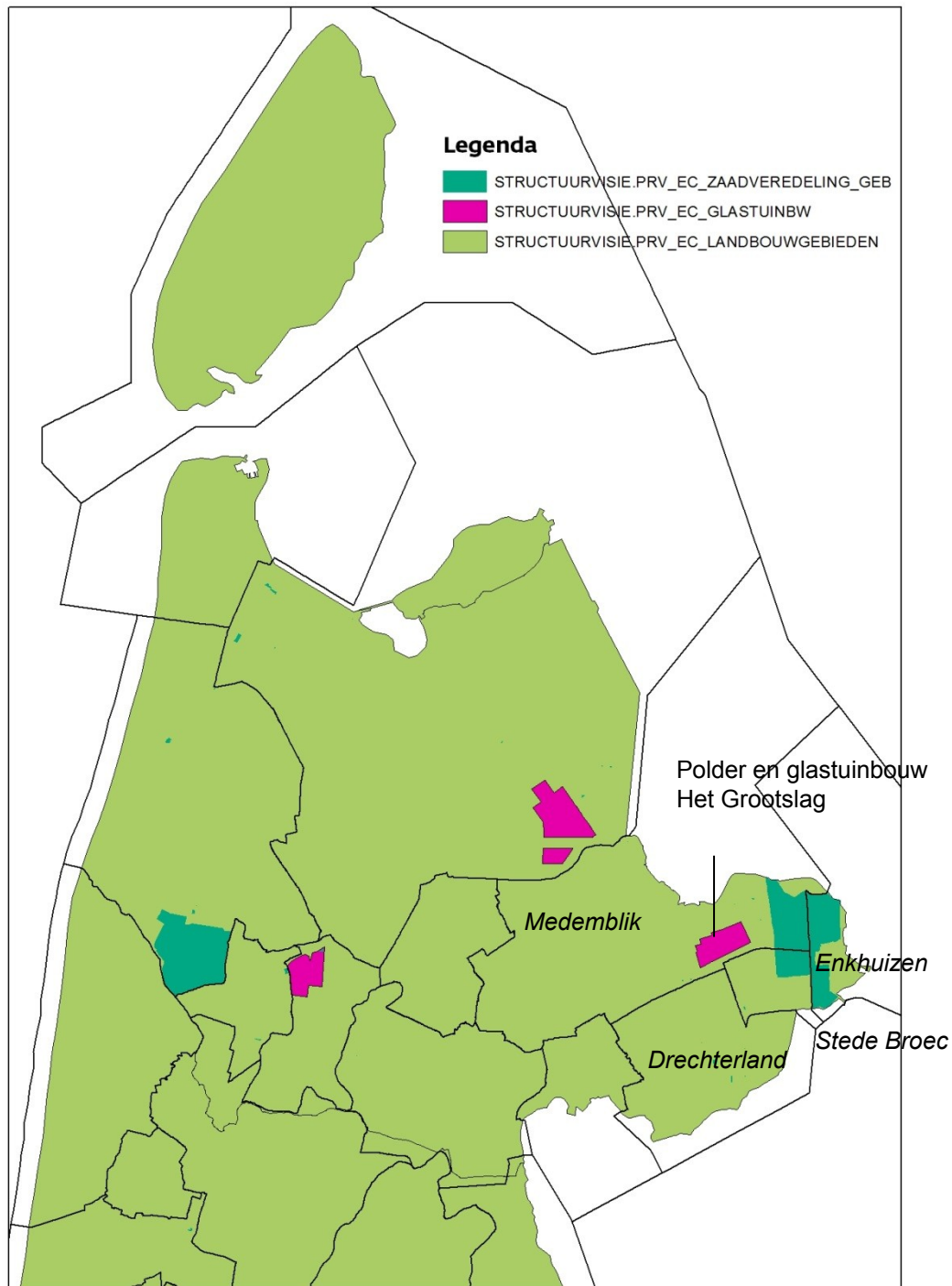
Bollenbroeierij
De Gouw 59A, Lutjebroek
2 -> 3 hectare

Aanleiding

- ARO en gedeputeerde Geldhof: *“visie op bollenbroei, in het bijzonder in Grootslag gewenst”*
- PARK Noord-Holland (Jandirk Hoekstra) sinds september 2015 aan de slag
- Resultaat: Publieke en private strategie voor grootschalige landbouw in Grootslag
- Ambtelijke presentaties in Medemblik, later ook SED-gemeenten
- 14 april 2016 bestuurlijke bespreking te Enkhuizen met wethouders Medemblik en SED

Aanleiding

- Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV): *agrarisch bouwvlak maximaal 1,5/2 hectare*
- Gebied grootschalige landbouw (West-Friesland):
maximaal 2 hectare
- Voor bepaalde sectoren (glas en zaadveredeling) geldt dit niet:
concentratiegebieden
- Ruimtelijke kwaliteitseis van toepassing:
mogelijk langs de ARO

Dilemma

- Bollenbroeierijen ontwikkelt zich door marktontwikkelingen steeds meer tot agrarische fabriekjes
- Bouwvlakken van 4 hectare is de nieuwe norm
- Bollenbroeierij hoort bij de regio en is (nog) grotendeels grondgebonden
- Bedrijfstak heeft een zwaartepunt in Het Grootslag
- Verplaatsen naar bedrijventerrein of concentratiegebied onwenselijk: *Hoe kan de sector uitbreiden zonder Het Grootslag in het Westland te veranderen?*

Ontwikkeling met ruimtelijke gevolgen

Boerderij of klein bedrijventerrein?

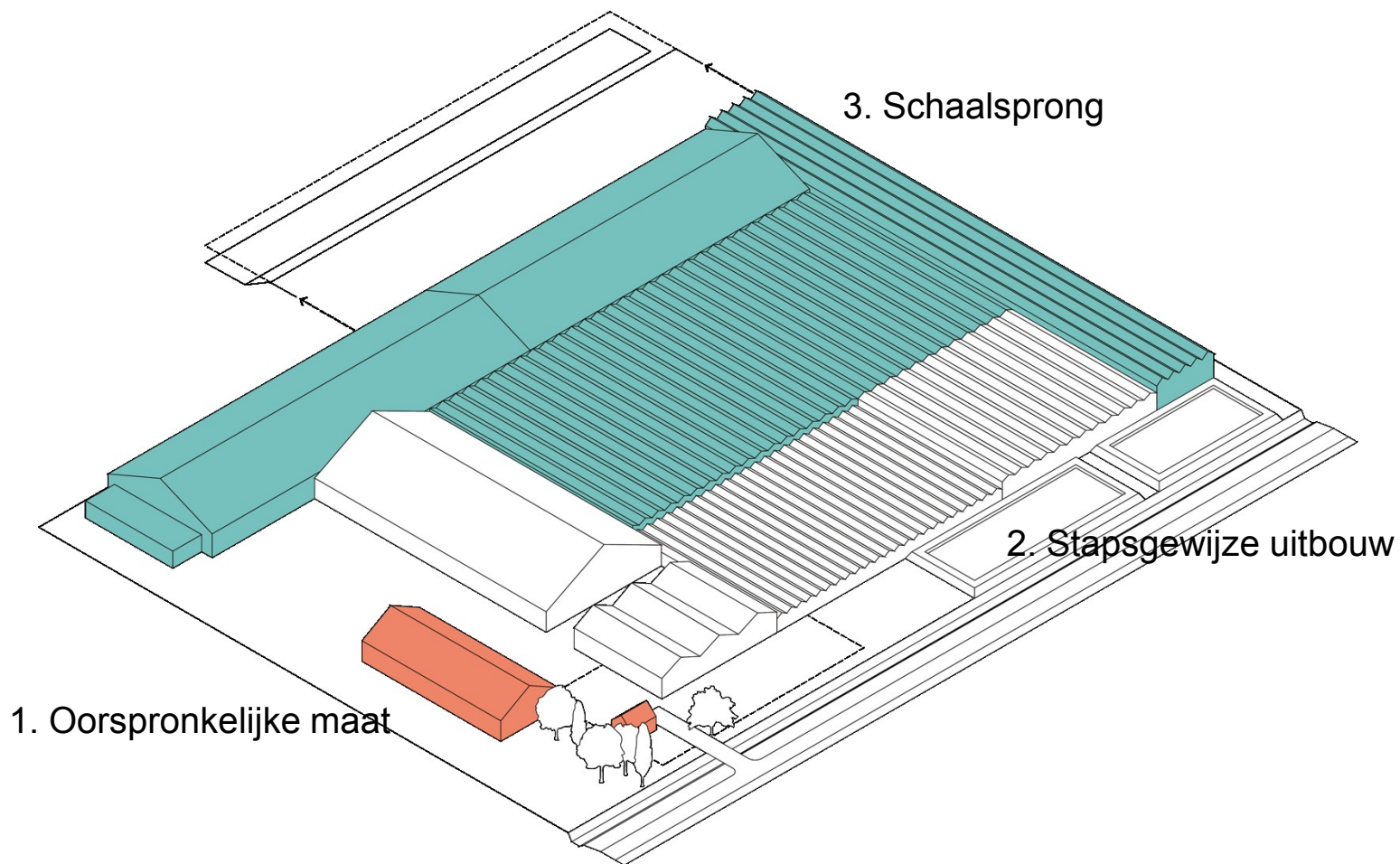
Instandhouding landschappelijke maat

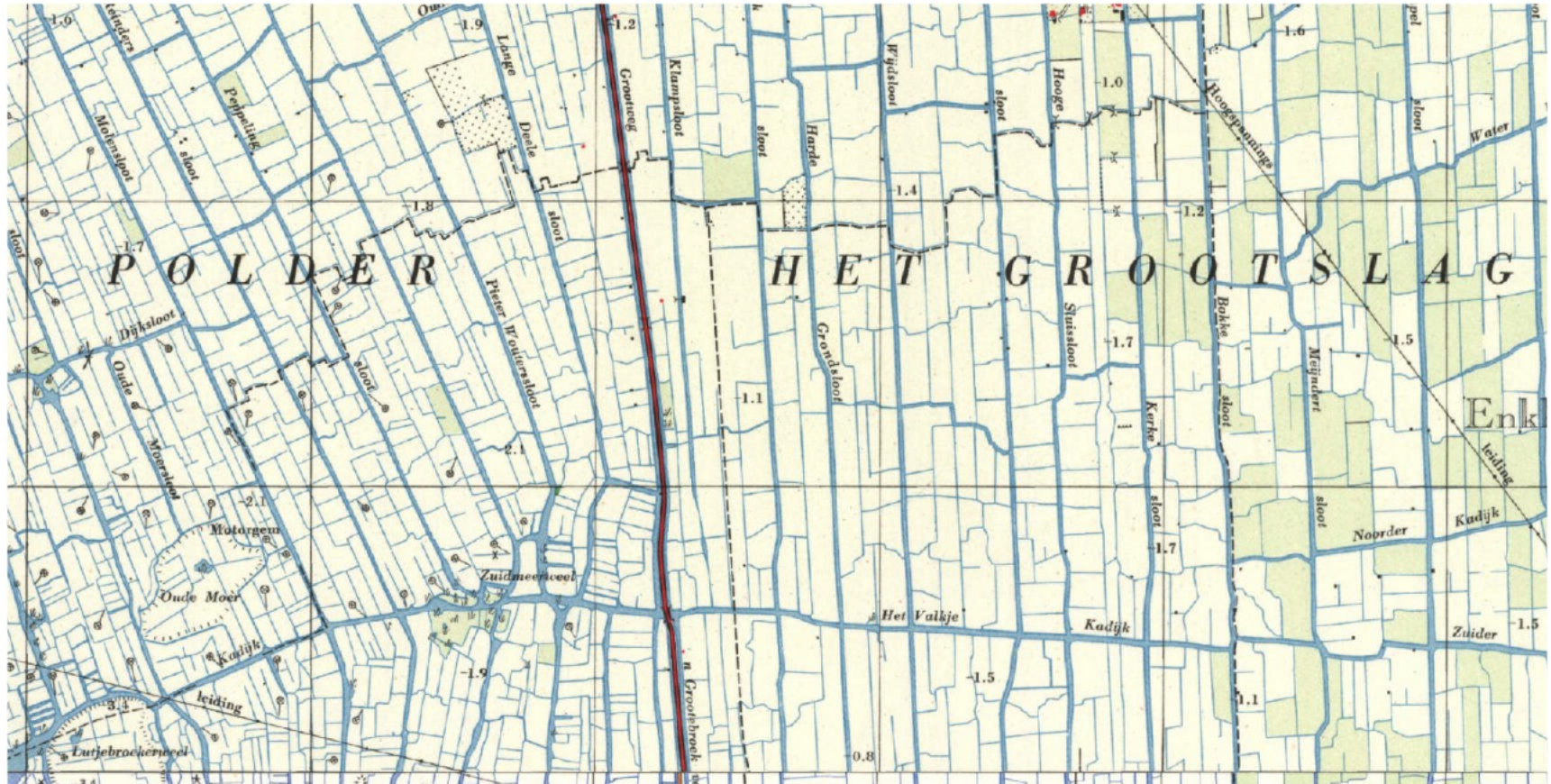
Aandacht voor inpassing

Ontwikkeling van het bedrijf

Provincie
Noord-Holland

Grootslag ruilverkaveling – in het hart een natte cel (Streekbos)

Grootslag werklandschap - schaalvergroting

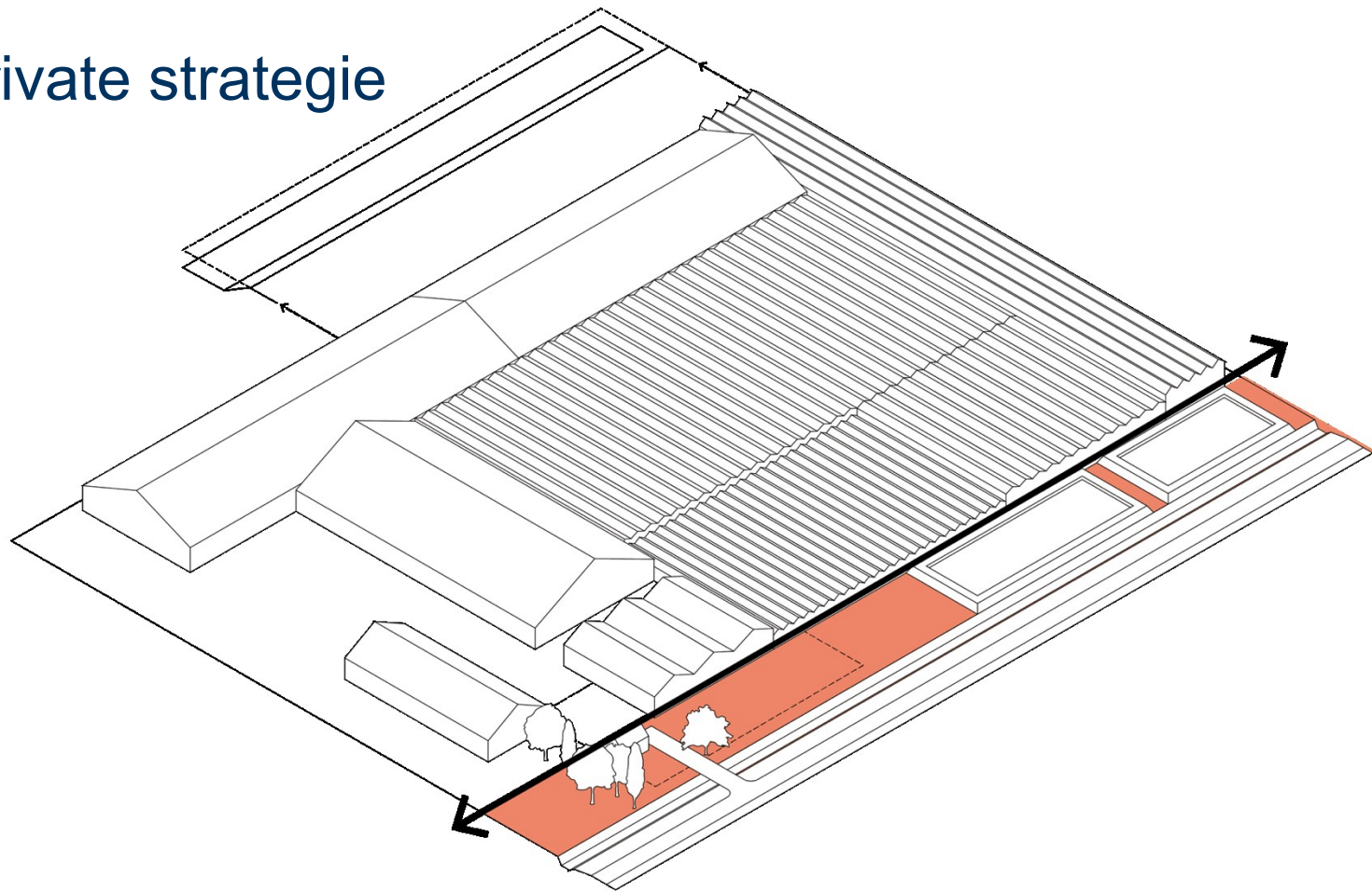
Private strategie:

Spelregels voor individuele uitbreidingen

Publieke strategie:

Ontwikkelprijncipes voor structurele verbeteringen Grootslagpolder

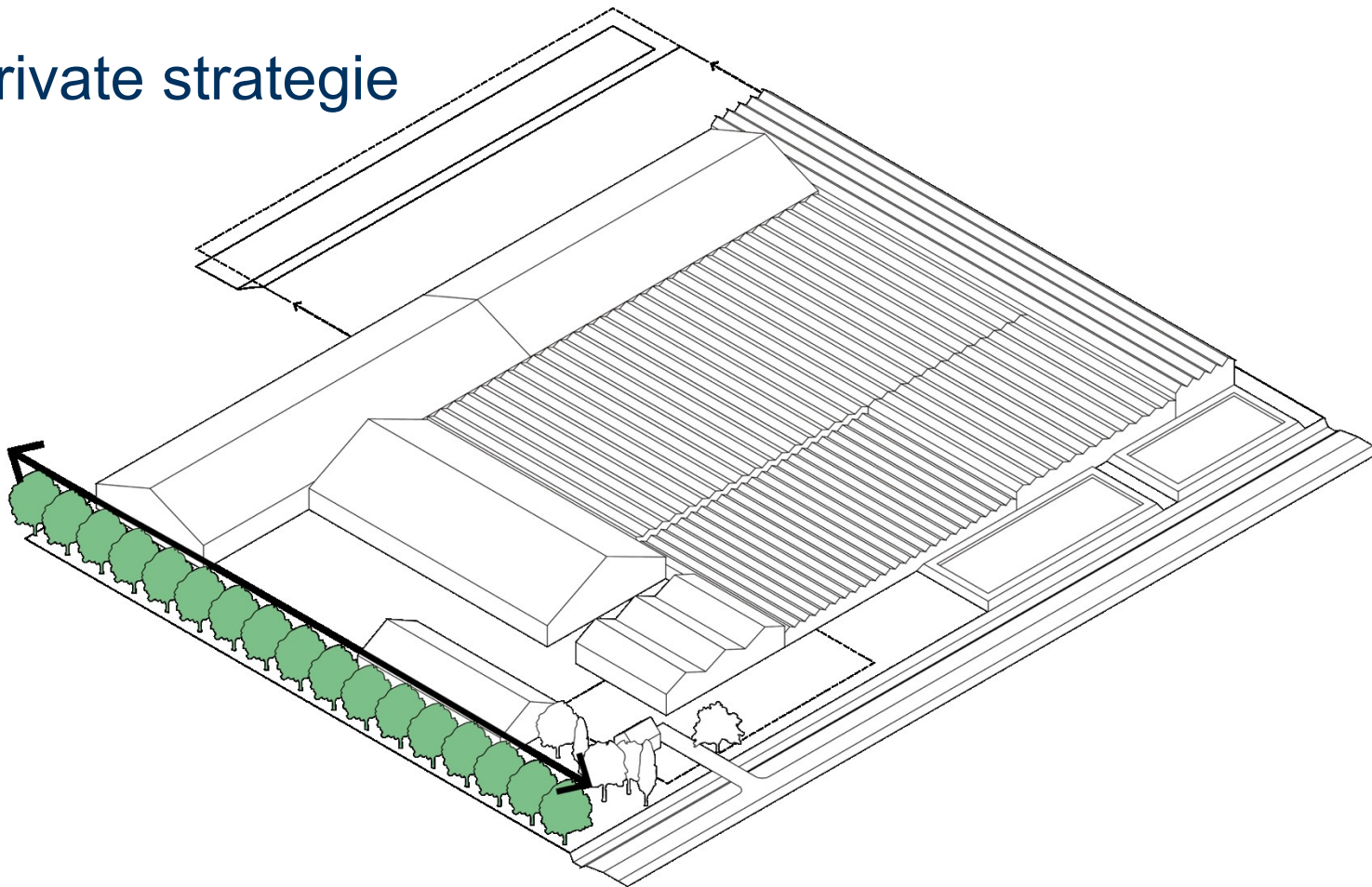
Private strategie

Privaat: richtlijnen bij elke bedrijfsuitbreiding

1. Rooilijn voor nieuwe bebouwing, woonhuis over de lijn heen

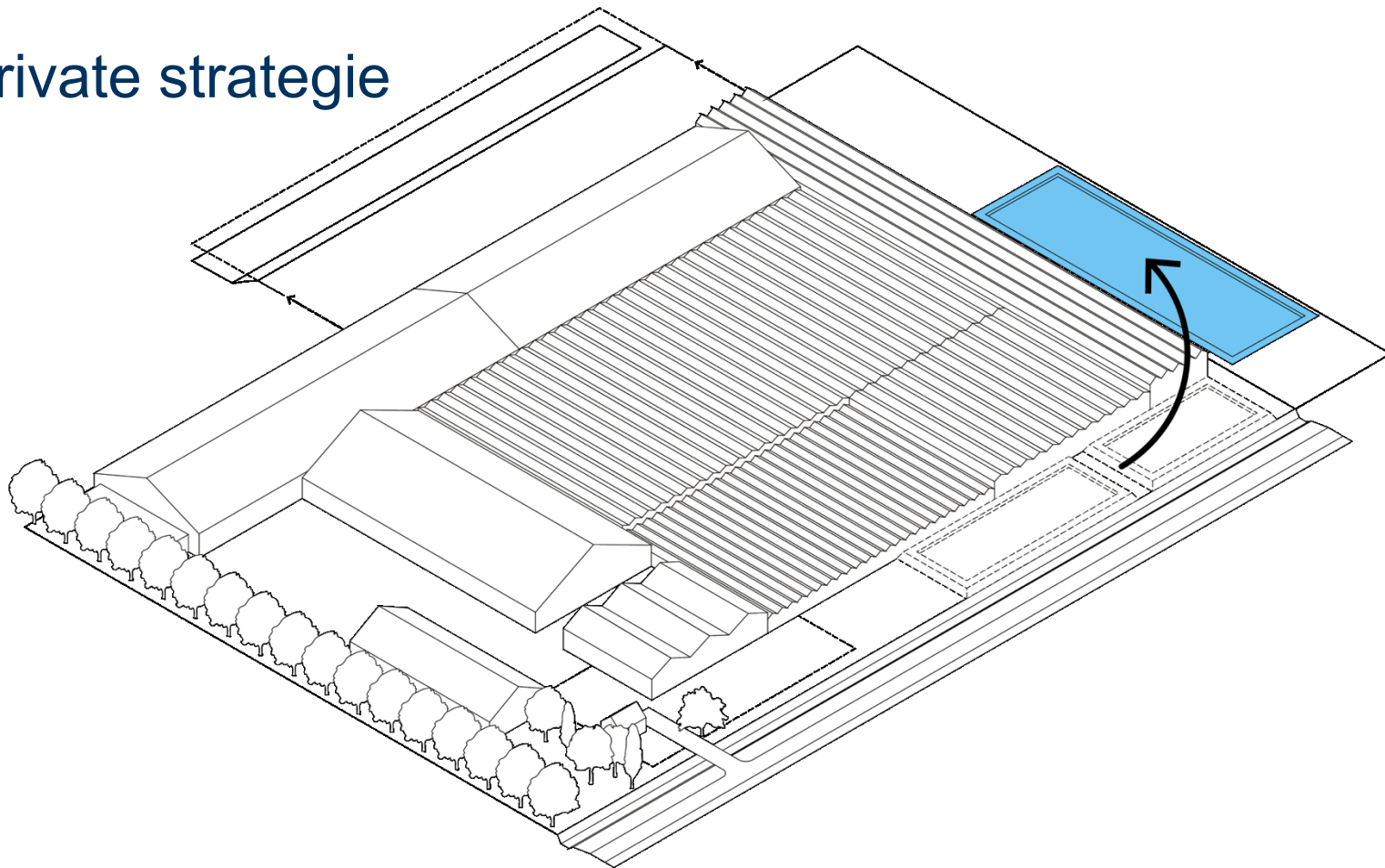
Private strategie

Privaat: richtlijnen bij elke bedrijfsuitbreiding

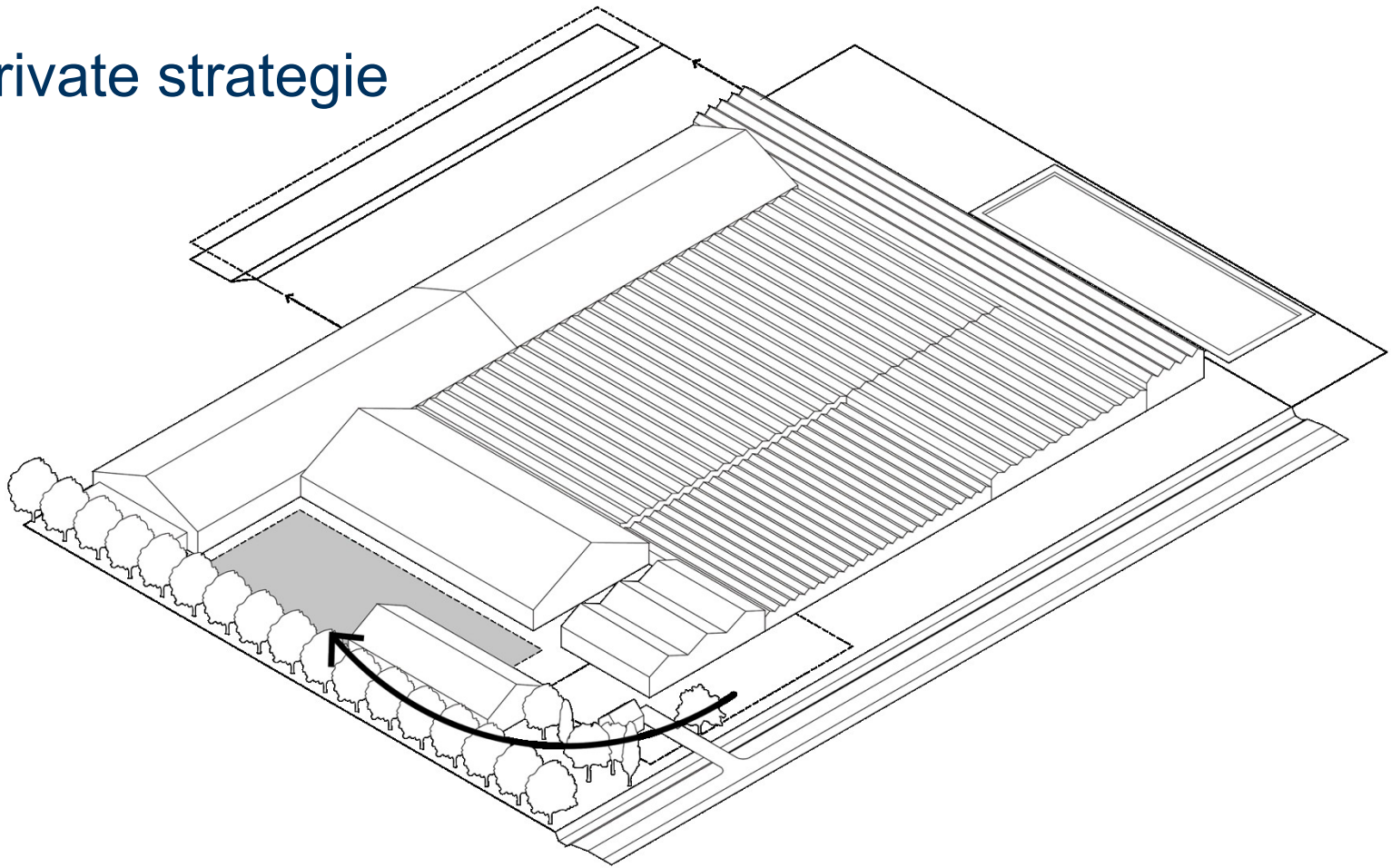
2. Een stevige groene singel haaks op de weg (NZ richting)

Private strategie

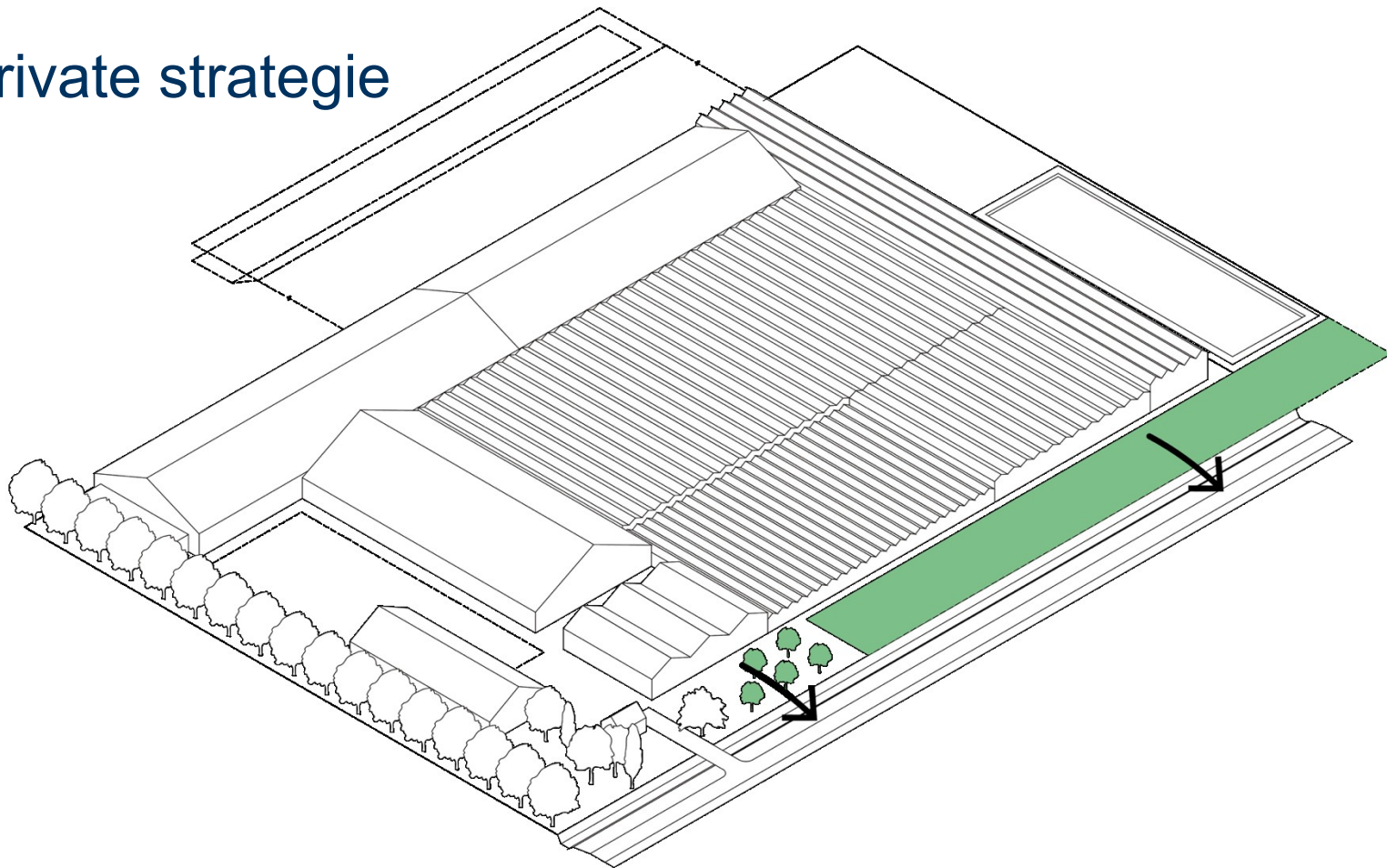
3. Sanieren grietwaterbassins, verplaatsen naar de zijkant en (bij voorkeur) verdiept en groen

Private strategie

4. Opruimen voorzijde

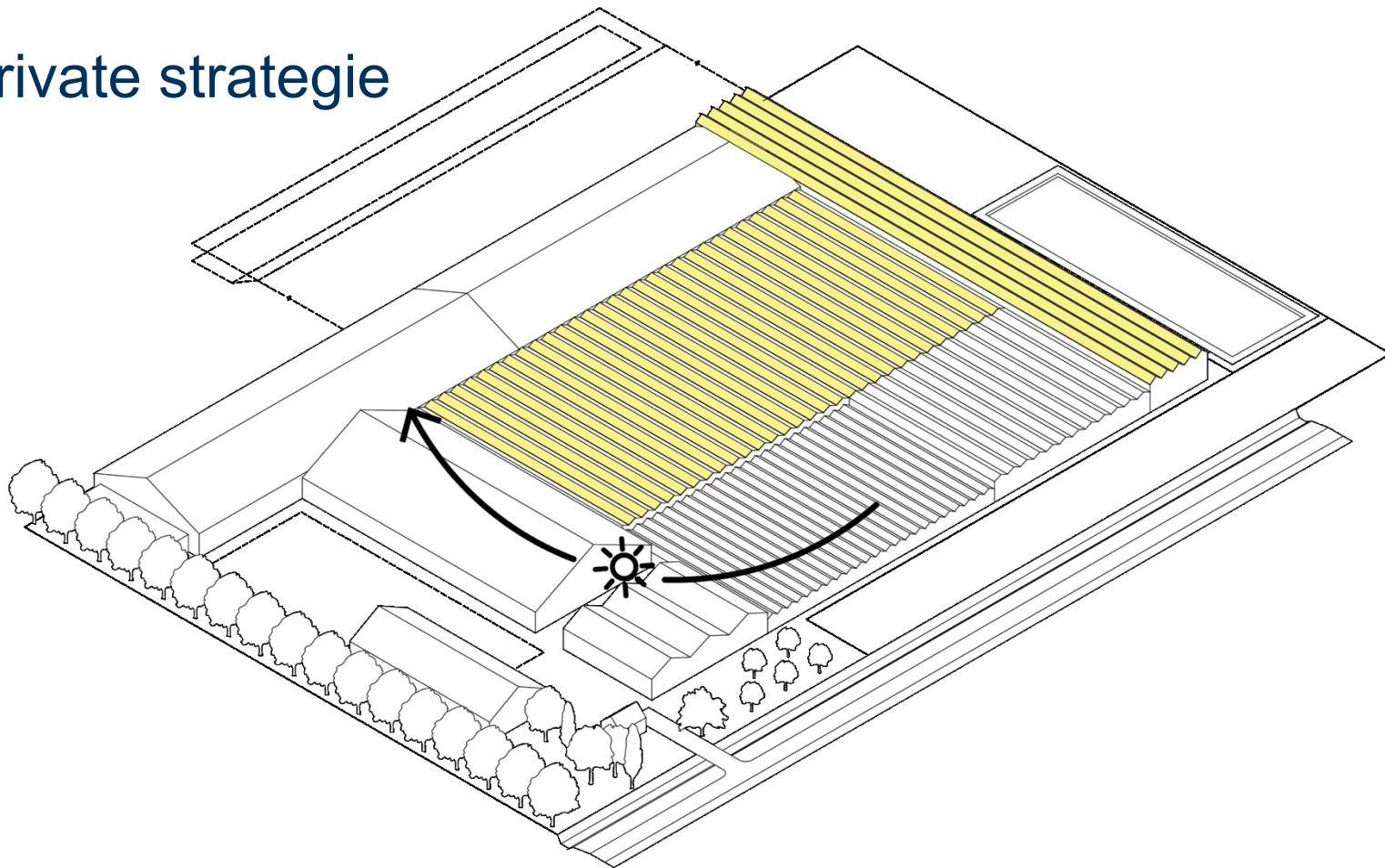
Private strategie

Privaat: richtlijnen bij elke bedrijfsuitbreiding

5. Representatieve uitstraling door tuinaanleg

Private strategie

Privaat: richtlijnen bij elke bedrijfsuitbreiding

6. Mogelijkheden voor verduurzaming, bijvoorbeeld zonnedaken?

Eerste resultaten private strategie

Vleetweg 10 VOOR

Vleetweg 10 NA

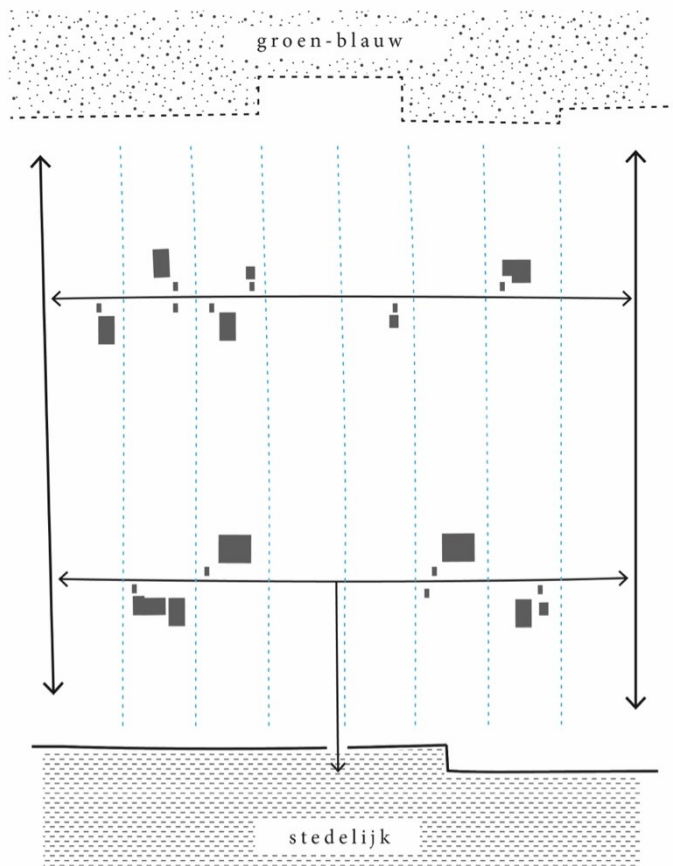
2 -> 4,1 hectare

Publieke strategie

Elke uitbreiding maakt de polder wat mooier

- Een sector die gezien mag worden
- Aansluitend op visie glastuinbouw Grootslag
- Werken aan robuuste groenstructuur
- Aanpak waterstructuur samen met HHNK
- Aanpassingen wegontsluiting

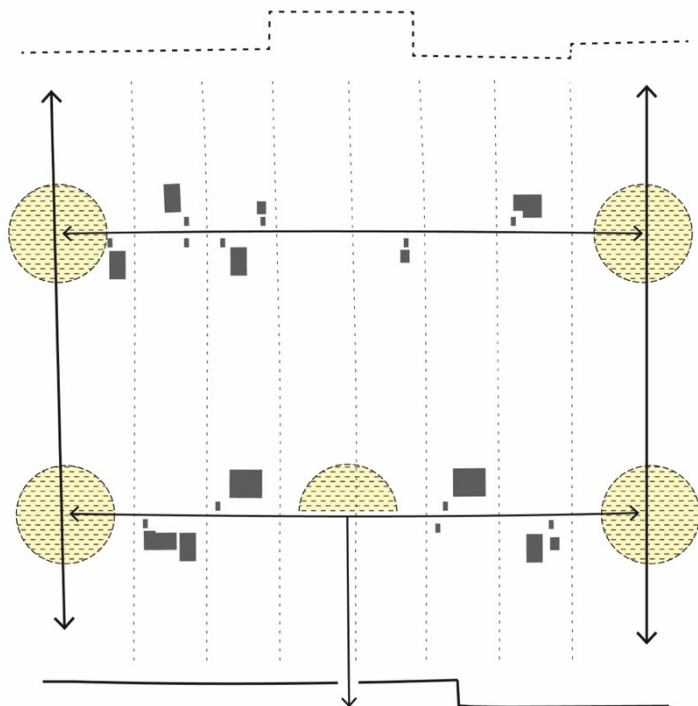
Publiek strategie - Regels en investeringen

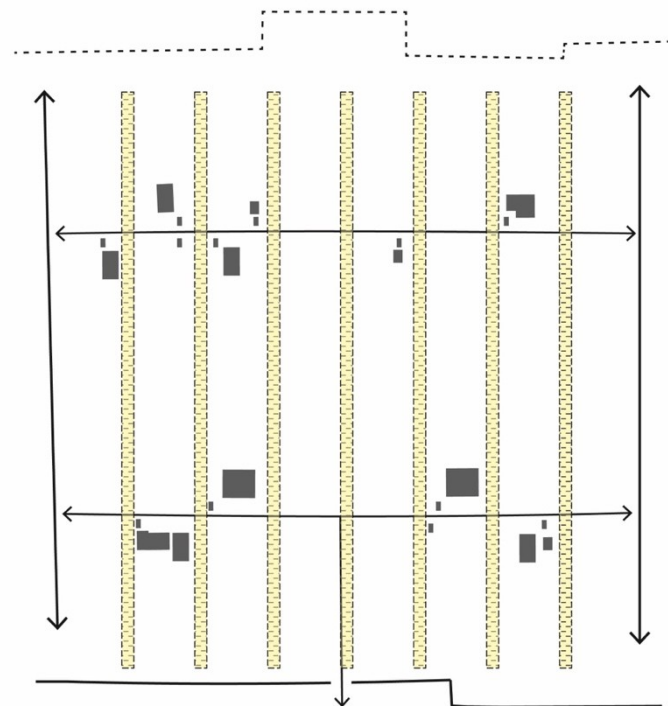
Ontwikkelprijncipes Grootslag

- Behoud openheid
- Dragende structuren
- Verscheidenheid

Openheid

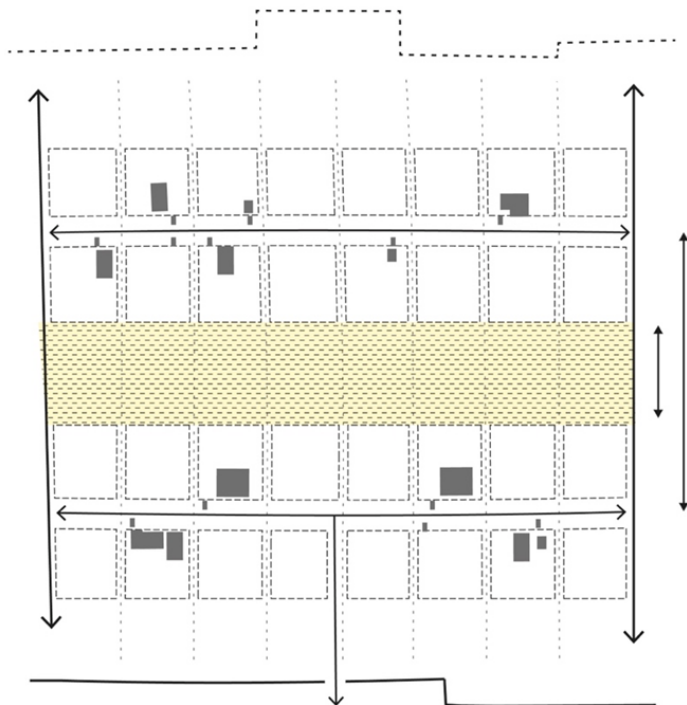

Vrijhouden rond kruispunten

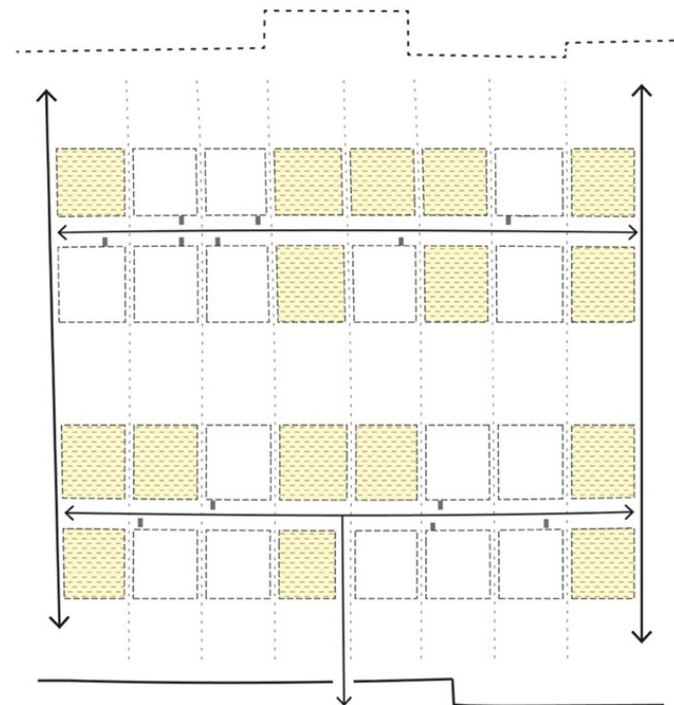

Vrijhouden rond watergangen

Openheid

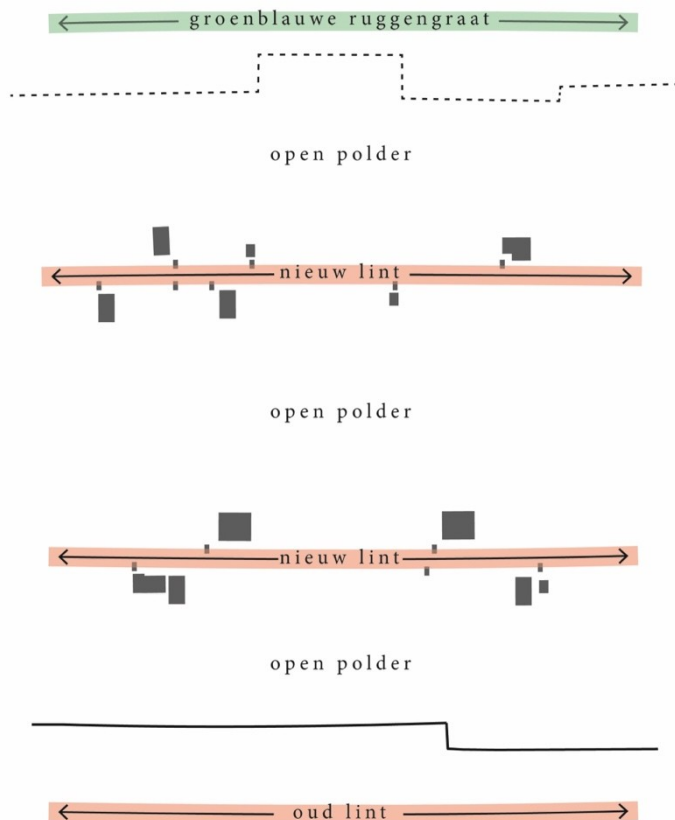

Ten minste 1/3 van de polderslag vrij houden

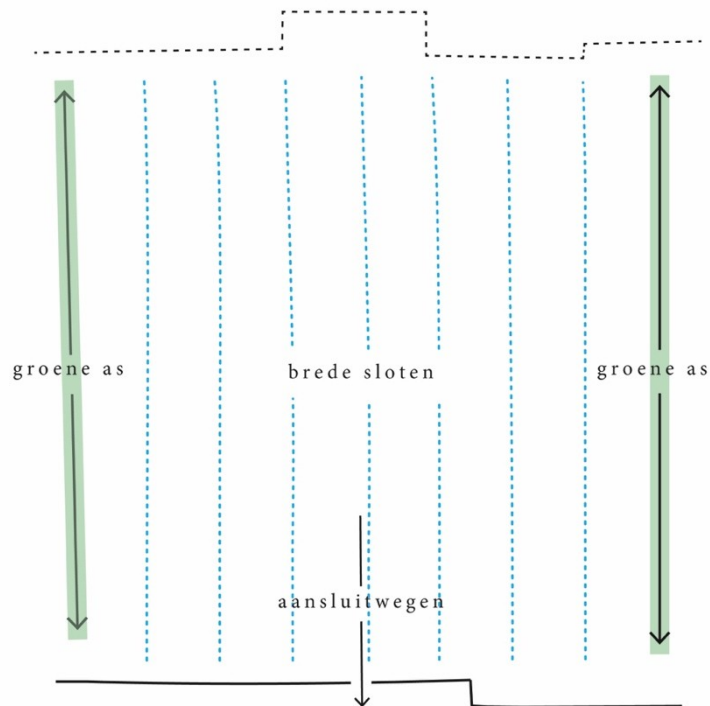

Lint maximaal 50% gevuld. Verschillende maten openheid

Verscheidenheid

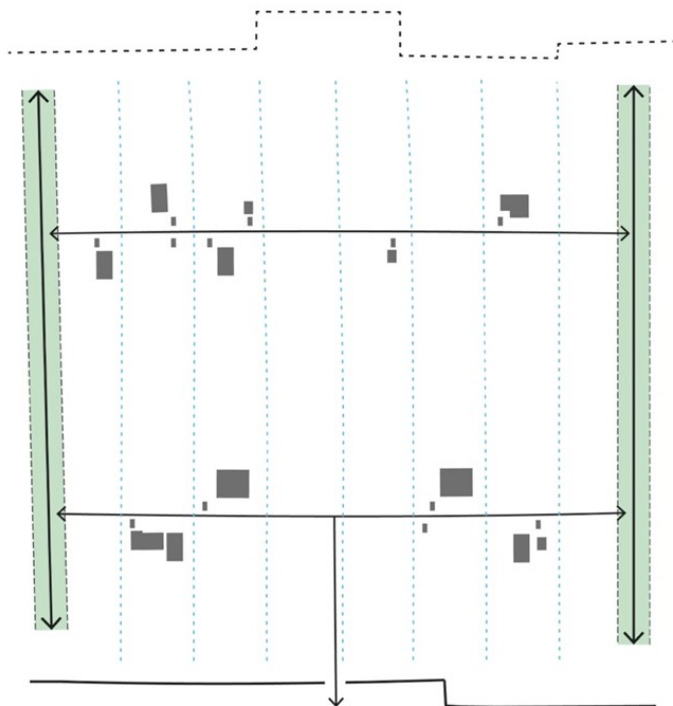

Herkenbaar houden O-W assen

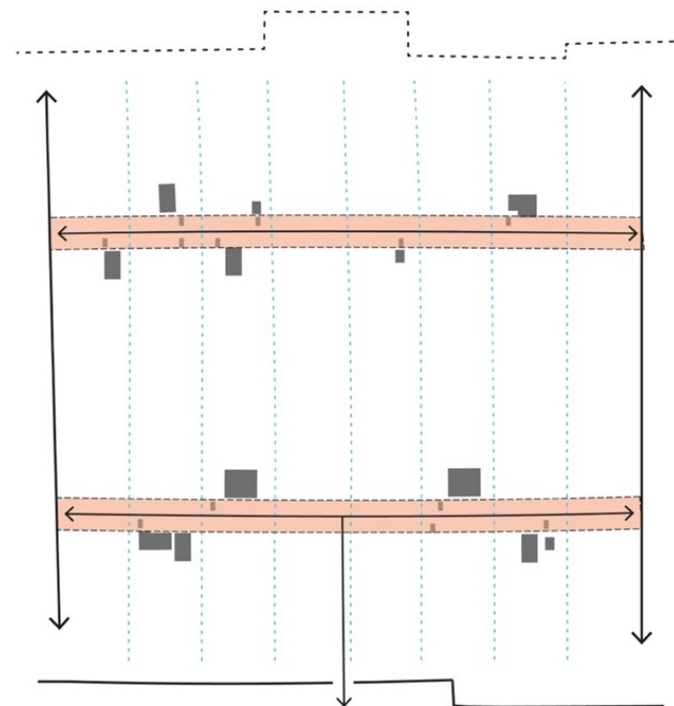

Versterken van N-Z assen

Dragende structuren

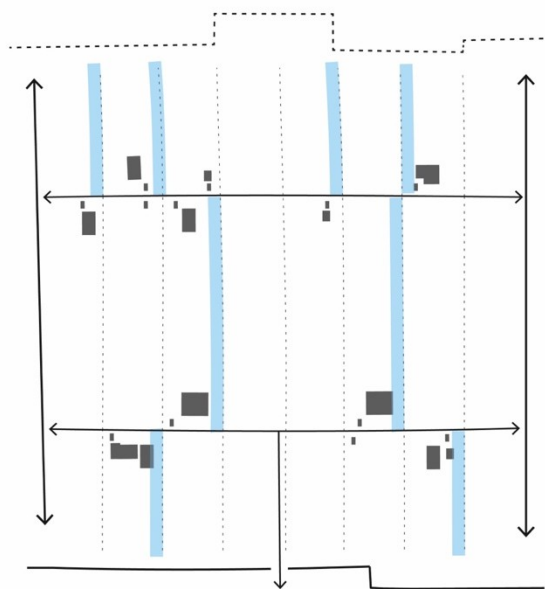

Ontwikkelen N-Z assen als recreatief aantrekkelijke routes

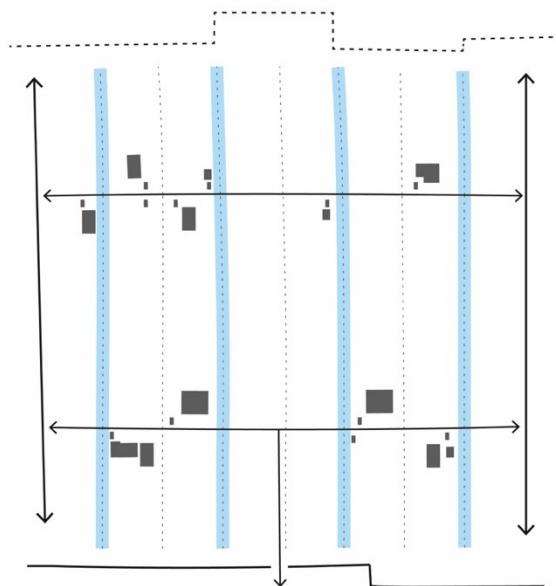

Open maat van de O-W linten behouden

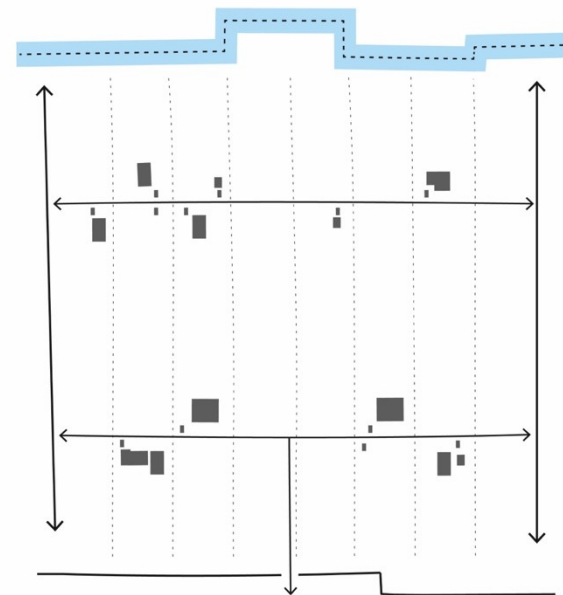
Dragende structuren

Eigen sloot verbreden
(individueel)

Water-ribben versterken
(collectief)

Natte cel versterken
(collectief)

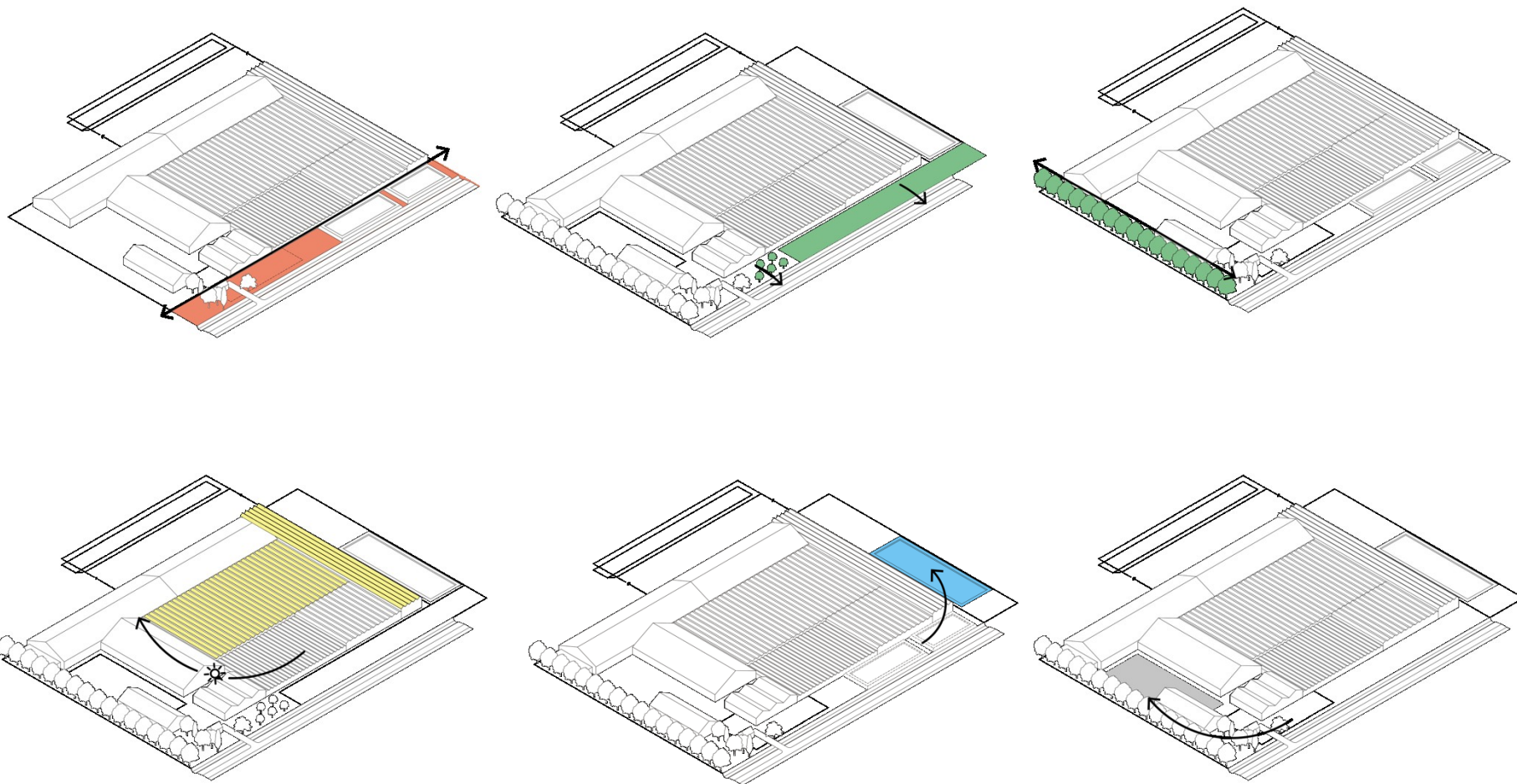
Casco

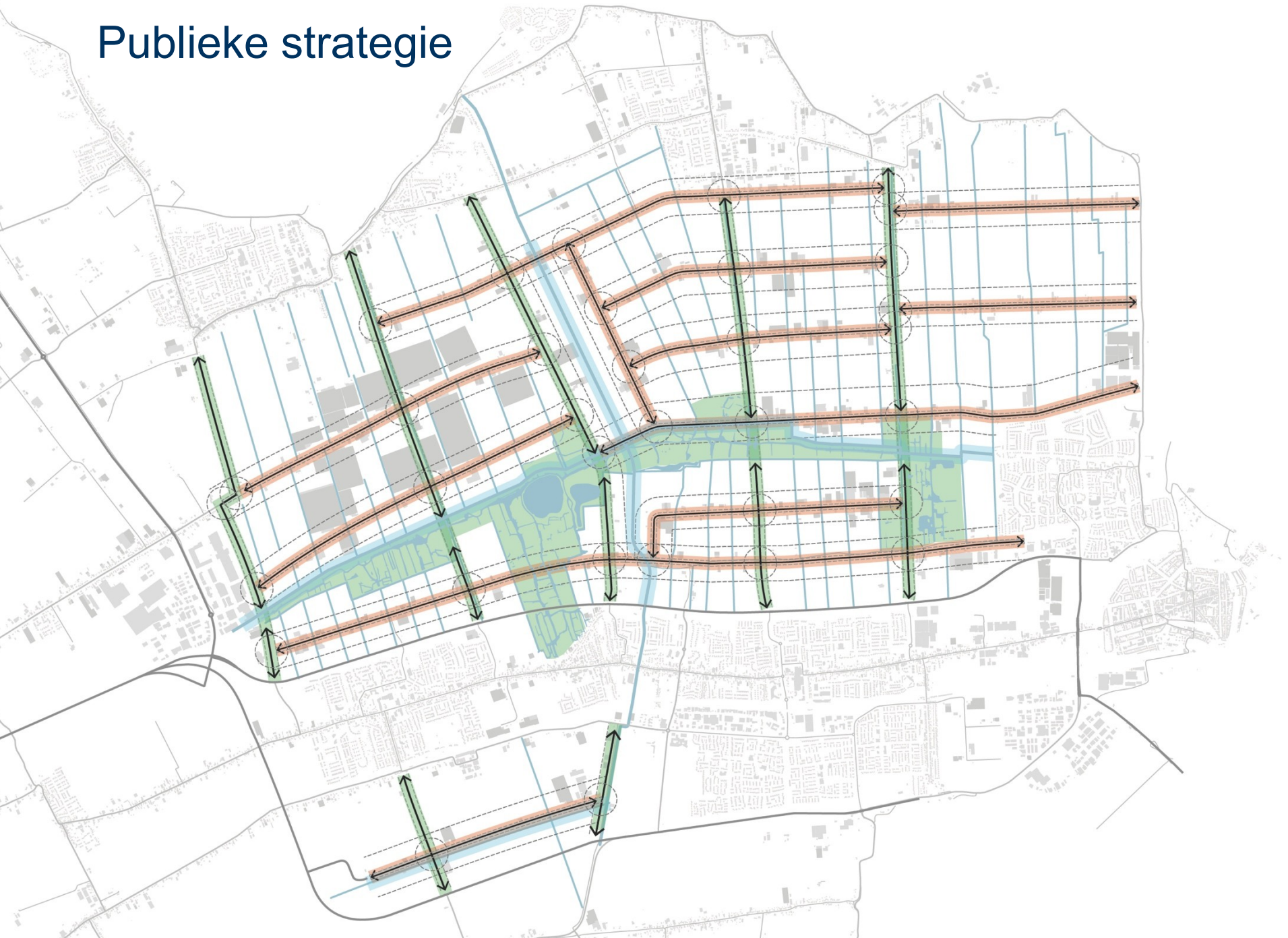
Vooruitblik 2030

- Groot aantal bollenbroeiers zal stoppen
- Wat te doen met vrijkomende bebouwing?
- Kansen voor duurzame energie (zon op glas)
- Fondsvorming voor ruimtelijk casco
- Wat is de maximale maat?

Private strategie

Publieke strategie

Conclusies

- Bollenbroeierij zou moeten kunnen uitbreiden met meer aandacht voor ruimtelijke kwaliteit
- Verankering minimale eisen (*behoud openheid, inpassing, ...*) noodzakelijk
- Samenwerking provincie en gemeente(n) noodzakelijk: **wat en wie stelt vast?**
- ARO beoordeelt initiatieven inmiddels op toepassing private richtlijnen ruimtelijke kwaliteit
- Vraag aan u: **kunnen we de publieke strategie lokaal vastleggen en implementeren?**

Inpassen van grootschalige landbouw in Polder het Grootslag

Raadsavond Gemeente Medemblik

28 april 2016
Bart Witteman
Jan Wilbers

5. Pauze

6. Waterkwaliteit

Dennis Kos (HHNK)

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Presentatie

Gemeente Medemblik

Dennis Kos
Regioadviseur Westfriesland

Aanleiding

Verruiming agrarisch bouwvlak naar > 2,0 ha

1. Bestemmingsplannen -> watertoets
2. Vergunningen
3. Realisatie

Watertoets:

1. Onderdeel van RO procedure
2. Vooroverleg ruimtelijke plannen
3. Advies van HHNK
4. Watertoets $\neq$ watercompensatie!!

Thema's watertoets

- Waterkwantiteit: voorkomen overlast
- Waterkwaliteit: gezond water
- Waterveiligheid: waterkeringen op orde
- Waterketen: zuiveringstaak afvalwater
- Beheer & onderhoud: uitvoerbaarheid

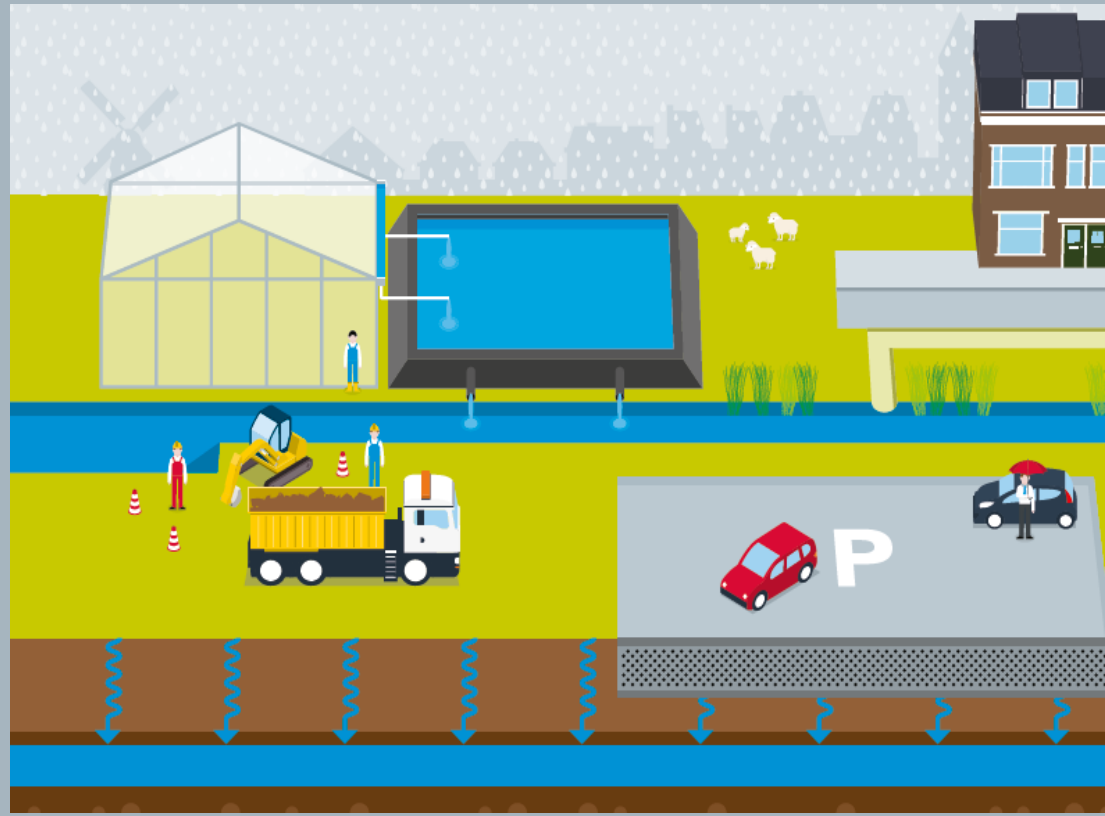

Waterkwantiteit

Verruiming bouwvlak -> uitbreidingsmogelijkheden bebouwing:

- **Doel:** voorkomen wateroverlast
- **Door:** berging te behouden
- **Hoe:** compensatie voor versnelde hemelwaterafvoer
 - Infiltratie behouden
 - Voorkomen dempingen
 - Extra oppervlaktewater
 - Compensatie in bassins

Waterkwaliteit

- **Kader Richtlijn Water:**
 - Verbeteren ecologische waterkwaliteit
 - Door terugdringen belasting
- **Opgaven West-Friesland:**
 - Nutriënten
 - Gewasbeschermingsmiddelen

Er gebeurt veel o.a.:

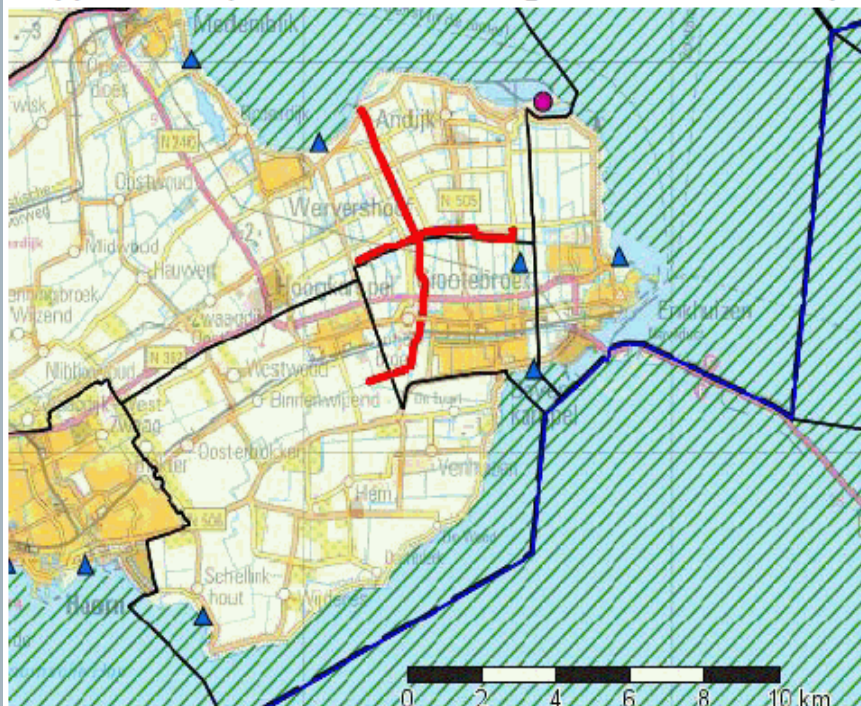
- Landelijk Milieuoverleg Bloembollenteelt (KAVB, PNH, HHNK, gem.)
- Samenwerkingsverband Bodem en Water (LTO, ANV's, PNH, HHNK)
- Onderzoek achtergrondbelasting nutriënten
- Schoon erf, schone sloot
- Aanpassen slootonderhoud, gebruik overbreedte
- Meststoffenwet, Activiteitenbesluit

Waterkwaliteit

Waterdelen Grootslag NL12_450

Type: M3 (Gebufferde, regionale kanalen)

Legenda

KRW Waterlichaam

Waterschapsgrens

Gemeentegrens

Natura2000 gebied

Zwemwaterlocatie

Inname oppervlaktewater
voor menselijke consumptie

Waterkwaliteit

Biologie

Beoordeling periode 2009-2015

	GEP	Toestand 2009	Toestand 2010-2015	Prognose toestand 2021
Macrofauna (EKR)	$\geq 0,50$			
Overige waterflora (EKR)	$\geq 0,30$			
Vis (EKR)	$\geq 0,60$			
Fytoplankton (EKR)	$\geq 0,55$			

Algemeen fysische chemie

Fosfor totaal (zomergemiddelde) (mg P/l)	$\leq 0,33$			
Stikstof totaal (zomergemiddelde) (mg N/l)	$\leq 2,80$			
DIN (winterperiode) (mg N/l)	NVT	NVT	NVT	
Zoutgehalte (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	≤ 300			
Temperatuur (max. waarde) (gr.C)	$\leq 25,0$			
Zuurgraad (zomergemiddelde) (-)	5,5 - 8,5			
Zuurstofverzadiging(sgraad)(zomergemiddelde) (%)	40 - 120			
Doorzicht (zomergemiddelde) (m)	$\geq 0,65$			

Legenda: blauw = zeer goed, groen = goed, geel = matig, oranje = ontoereikend,
 rood = slecht, leeg = geen gegevens

Waterkwaliteit

Aandacht bij verlening omgevingsvergunning voor erfinrichting en lozing huishoudelijk afvalwater (Activiteitenbesluiten) door kennisbundeling (ondernemer, gemeente/RUD en HHNK)

+

Voorlichting aan ondernemers

Waterkwaliteit

Verruiming bouwvlak -> uitbreidingsmogelijkheden

1. Vergroten, intensiveren of aanpassen productie

2. Huisvesting seizoensarbeiders

Erf inrichting: voorkomen emissie/lozen van stoffen

1. Glastuinbouw: gescheiden waterstromen, zuiveringsplicht
2. Bollenteelt: ontsmetten, transportbewegingen, spoelen
3. Veehouderij: opslag voer en mest, transportbewegingen
4. Akkerbouw: schoonhouden erf van gbm

www.activiteitenbesluitagrarischnl.nl

Toename productie huishoudelijk afvalwater

1. Aansluiten op de riolering?
2. Zuiverende voorziening nog toereikend?

Dank voor uw aandacht!

rol gemeenteraad:

- Waterkwaliteit
- Waterkwantiteit

vragen/opmerking/reacties?

7. Kweker

Niels Kreuk (Maatschap Kreuk)

A wide-angle photograph of a large, modern greenhouse. The interior is filled with dense, vibrant green tulip plants growing in long, straight rows that stretch towards the horizon. The plants are young, with long, pointed leaves. Above the plants, the greenhouse structure is visible, featuring a complex network of metal beams and large, curved white pipes that run parallel to the rows of plants. The roof is made of translucent panels, allowing natural light to illuminate the space. The overall atmosphere is one of a well-maintained, large-scale agricultural facility.

Tulpenbroei anno nu

Ontwikkelingen

- Directe afzet voor bekend rendement
- Explosieve schaalvergroting
- Product verlaat winkelklaar het bedrijf
- Gesloten teeltsystemen op water

Bloembollen visie

347

Veel
speurwerk
en
onderzoek
nodig

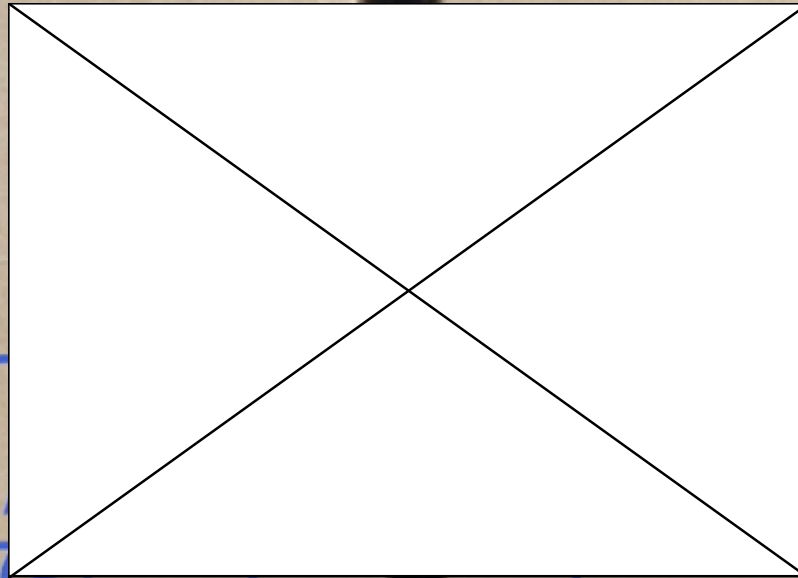
16

NIELS KREUK:
'SLUITEN WATERKRINGLOOP HAALBAAR'

Waterhergebruik

Steeds meer werk komt op de
broeierijen te liggen

Lidl
Tulpen
IAN 697
FTC

26 x 29 x 47

/ 35 cm
754

FTC

26 x 29 x 47

Voor meer productie en meer werk is
ruimte nodig

Wie aan zet?

- Tot heden is elke bouwblokuitbreiding goedgekeurd, tijdpad is ongewis.
- Bij nieuwbouw worden (wettelijke) milieu-investeringen meegenomen.
- Controle hierop bij bouwaanvraag wellicht noodzakelijk?
- Waterbassins in bouwblok, en telt ook voor compensatie.
- Geen beperkingen mbt bouwhoogtes

8. Toelichting op de informatienotitie

Hans Tigges

9. Discussie

Gebied voor schaalvergroting

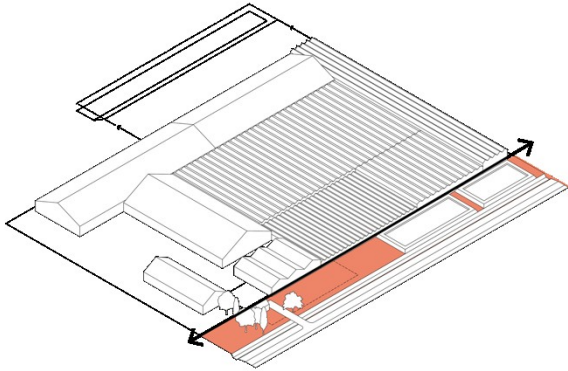
(Conceptvisie college)

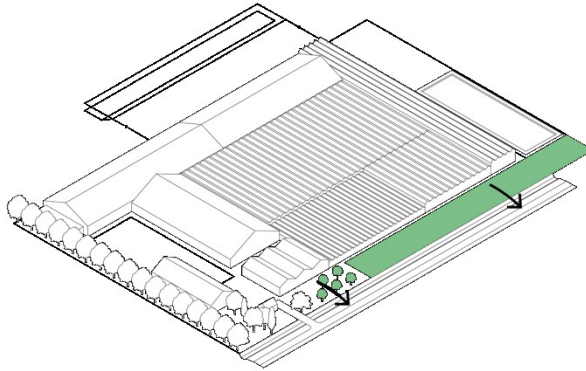
9. Discussie

Ruimtelijke kwaliteit

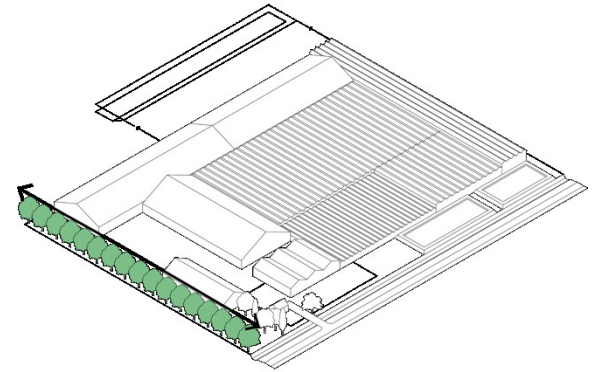
Private strategie

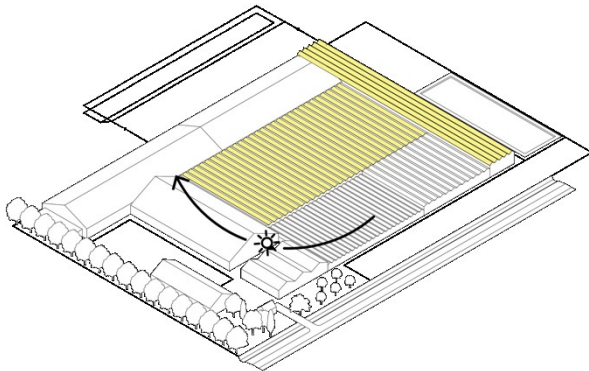
Rooilijn aanhouden voor bedrijfsbebouwing, woonhuis ervoor

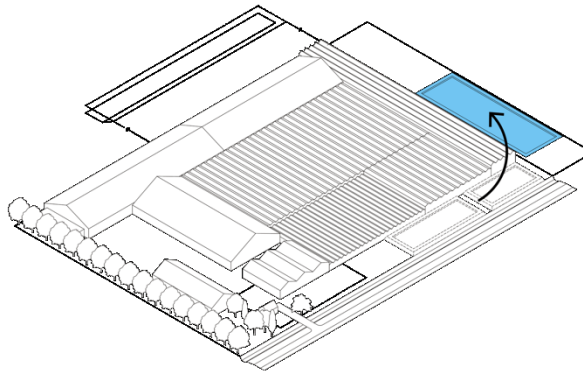
Representatieve uitstraling door tuinaanleg

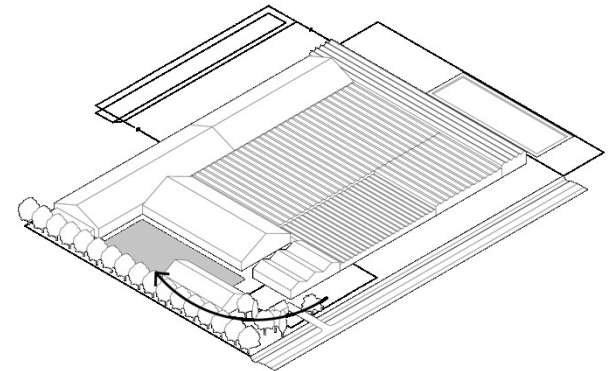
Een groensingel haaks op de weg (NZ richting)

Mogelijkheden voor verduurzaming, bijvoorbeeld zonnedaken?

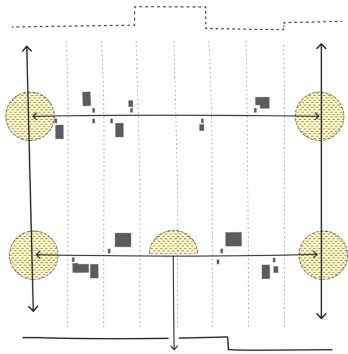

Saneren gietwaterbassins: verplaatsen naar de zijkant en (bij voorkeur) verdiept en groen

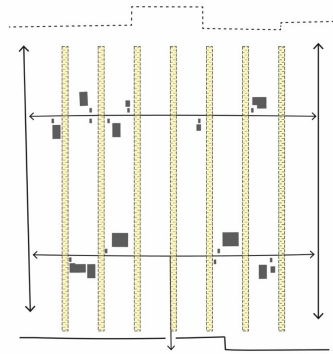

Opruimen voorzijde

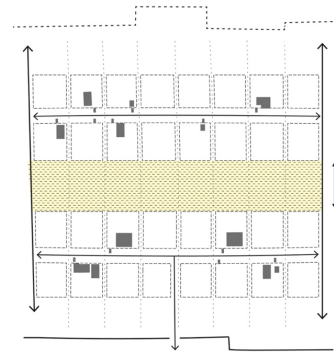
Publieke strategie = opbouw ruimtelijk casco

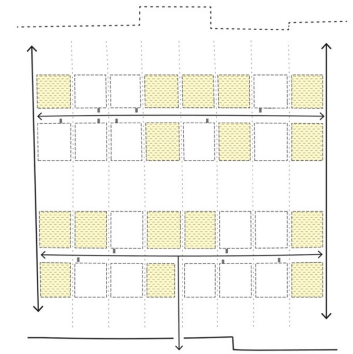
Vrijhouden rond kruispunten

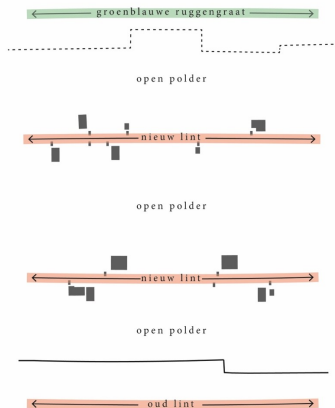
Vrijhouden rond watergangen

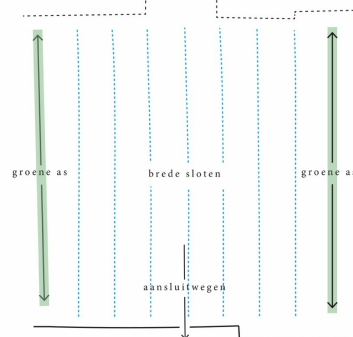
Ten minste 1/3 van de polderslag vrij houden

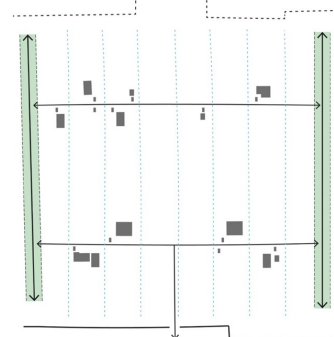
Lint maximaal 50% gevuld. Verschillende maten openheid

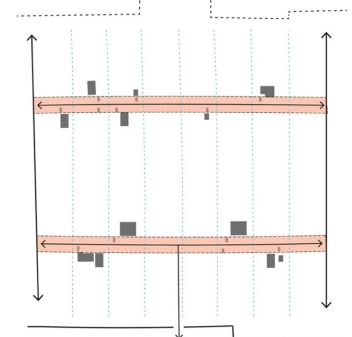
Herkenbaar houden O-W assen

Versterken van N-Z assen

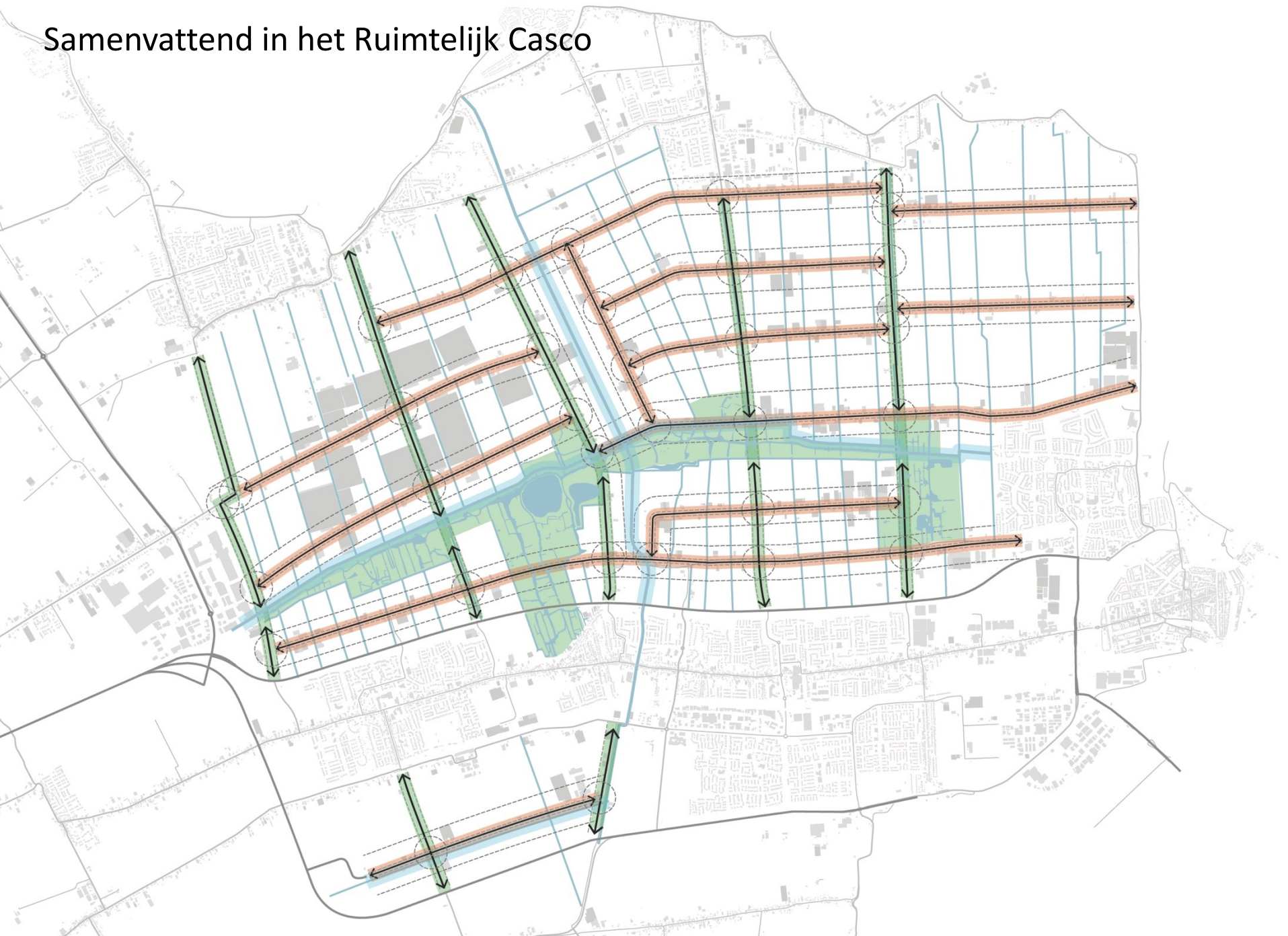

Ontwikkelen N-Z assen als recreatief aantrekkelijke routes

Open maat van de O-W linten behouden

Samenvattend in het Ruimtelijk Casco

10. Sluiting

Piet Ligthart